

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
SSP 140-46(3)/04

Warszawa, 30 czerwca 2004 r.

Pan
Józef Oleksy
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Przedkładam **stanowisko Rządu** wobec prezydenckiego projektu ustawy

- Prawo o szkolnictwie wyższym (druk nr 2720).

Jednocześnie informuję, iż Rada Ministrów upoważniła Ministra Edukacji Narodowej i Sportu do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

**Stanowisko Rządu wobec prezydenckiego projektu
ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym
(druk sejmowy nr 2720)**

Projekt jest kompleksową regulacją normująca system i zasady działania szkolnictwa wyższego w Polsce. Obejmuje problematykę dotychczas regulowaną trzema ustawami, tj. ustawą z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.) , ustawą z dnia 26 czerwca 1997r. o wyższych szkołach zawodowych z 1997 r. (Dz. U. Nr 96, poz. 590, z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (Dz. U. z 1992r. Nr 10, poz. 40, z późn. zm.).

Przedłożony projekt ustawy zawiera zarówno regulacje utrzymujące rozwiązania dotychczas obowiązujące, porządkujące rozwiązania odmienne zawarte w uchylanych ustawach, a także rozwiązania nowe.

I. Najistotniejsze nowe rozwiązania i ich ocena:

1. W art. 30 - 37 zawarta jest propozycja nowego uregulowania nadzoru nad uczelniami. Nadzór nad wszystkimi szkołami wyższymi ma sprawować minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, z tym że nadzór w odniesieniu do uczelni „resortowych”, tj. wojskowych, artystycznych, medycznych, morskich, służb państwowych wykonywany będzie w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Z uwagi na fakt, iż szkoły wyższe innych resortów wypełniają ważne zadania w systemach ochrony zdrowia, gospodarki morskiej i kultury Rząd nie może uznać zasadności zaproponowanego rozwiązania. Nadzór właściwych ministrów nad uczelniami resortowymi pozwoli na utrzymanie ścisłego związku środowisk akademickich ze środowiskami zawodowymi i odpowiednio instytucjami kultury, ochrony zdrowia oraz gospodarki morskiej. Ponadto w przypadku wyższych szkół artystycznych rozwiązanie to naruszyłoby systemowo ustrój szkolnictwa artystycznego, w którym szkoły artystyczne działające zarówno w systemie oświaty, jak i szkolnictwa wyższego podlegają nadzorowi ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Specyfika szkół artystycznych była, między innymi powodem, iż w ramach decentralizacji kompetencji administracji publicznej prowadzenia szkół artystycznych nie przekazano

jednostkom samorządu terytorialnego, ale pozostawiono ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W związku z powyższym Rząd proponuje pozostawienie dotychczasowego, sprawdzonego modelu sprawowania nadzoru nad szkołami wyższymi. Wnioskuje się zatem o skorygowanie projektowanej ustawy w częściach dotyczących nadzoru nad uczelniami (art. 3, art. 8 ust. 3 i 4, art. 9, art. 10, art. 17, dział I rozdział 3, art. 38 ust. 2, art. 50 ust. 3, art. 52 ust. 3 i 4, art. 61 ust. 2, art. 79 ust. 1 i 2, art. 80 ust. 2, art. 111 ust. 5, art. 141 ust. 2, art. 144 ust. 1, art. 149, ust 4, art. 157 ust. 2 i art. 213), ich finansowania (dział II rozdział 4) oraz w zakresie stypendiów za wyniki w nauce (art. 163 ust. 4 i 5, art. 168). Proponuje się także utrzymanie zasady wydawania rozporządzeń wymienionych w art. 150 i art. 172 w porozumieniu z ministrami nadzorującymi uczelnie.

2. Określono rolę statutów szkół wyższych, jako elementu utrwalającego i wzmacniającego ich autonomię. Ustawa reguluje tryb tworzenia i zasady funkcjonowania jedynie centralnych organów uczelni (senat, rektor, konwent w uczelni zawodowej), natomiast kwestie podstawowych jednostek organizacyjnych, ich organów i kompetencji odsyła do określenia w statutach poszczególnych uczelni.

Rząd pozytywnie opiniuje zaproponowane rozwiązanie uznając, że uczelnie są przygotowane do samodzielnego określania struktury wewnętrznej oraz zasad zarządzania zgodnie z ich tradycją i potrzebami.

3. Rząd pozytywnie odnosi się do projektu wydłużenia do czterech lat kadencji organów wybieralnych uczelni, co powinno przyczynić się do stabilizacji i ciągłości rozwoju uczelni.

4. W stosunku do osób pełniących funkcję rektora zaproponowano obligatoryjne zatrudnienie w uczelni jako podstawowym miejscu pracy. W uczelniach zawodowych zastąpiono funkcję kanclerza stanowiskiem dyrektora administracyjnego. Zmieniono formę nawiązywania stosunku pracy z dyrektorem administracyjnym i kwestorem – z powołania na umowę o pracę.

Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane w tym zakresie rozwiązanie wychodzi bowiem ono naprzeciw oczekiwaniom środowisk akademickich, jako gwarantujące stabilizację kadry kierowniczej uczelni.

5. W art. 3 wprowadza się nowe definicje uczelni, a w szczególności: uczelni publicznej i niepublicznej, uczelni akademickiej i nieakademickiej, uczelni zawodowej, wojskowej, służb państwowych,

artystycznej, medycznej i morskiej. W art. 4 określono warunki używania w nazwie uczelni takich określeń jak „uniwersytet”, „uniwersytet techniczny”, uniwersytet (z określeniem profilu uczelni), „politechnika” i „akademia”.

Rząd opiniuje pozytywnie tę zmianę - bowiem, dzięki niej wprowadzony będzie ład systemowy w szkolnictwie wyższym, określono jednolite wymagania i terminologię stosowaną przy nadawaniu uczelniom określonych nazw.

6. Określono warunki tworzenia i likwidacji uczelni publicznych i niepublicznych. W przypadku uczelni publicznych określono sposób i źródło wyposażania w mienie (z zasobów Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego), a w przypadku likwidacji, sposób dysponowania mieniem pozostającym w dyspozycji uczelni. W odniesieniu do uczelni niepaństwowej uszczegółowiono wymagania w odniesieniu do środków finansowych zapewnianych przez założyciela. Wprowadzono możliwość pobierania opłat za przeprowadzanie postępowania opiniodawczego przy tworzeniu uczelni niepublicznych. Określono okresy, na jakie będzie wydawane pozwolenia i warunki jego przedłużania, a także sposób likwidacji uczelni niepublicznej.

W art. 26 ust. 5 pkt 2 wprowadzono możliwość pobierania opłaty za wydawanie wypisów z rejestru uczelni niepublicznych. Proponuje się uszczegółowienie tego przepisu przez dodanie, iż jest to opłata skarbową stanowiąca przychód budżetu państwa.

Opisane rozwiązania Rząd opiniuje pozytywnie uznając, że przyczynią się do ujednoczenia zasad tworzenia i funkcjonowania uczelni. Określenie wielkości środków finansowych, które powinien posiadać założyciel uczelni prywatnej jest zgodne z zaleceniami Najwyższej Izby Kontroli.

7. Wprowadzono w art. 25 możliwość tworzenia związków uczelni (publicznych bądź niepublicznych) dla wspólnego wykonywania określonych zadań, z jednoczesnym określeniem zasad ich funkcjonowania.

Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane w tym zakresie rozwiązanie, bowiem wychodzi ono naprzeciw oczekiwaniom środowisk akademickich, jako umożliwiające realizację wspólnych przedsięwzięć.

8. W art. 52, w sposób odmienny od dotychczasowego, definiuje się uczelnię w pełni autonomiczną, jako uczelnię państwową lub niepaństwową posiadającą co najmniej 4 uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora. Uczelnia taka ma większą swobodę tworzenia i znoszenia swoich podstawowych jednostek organizacyjnych,

uruchamiania i tworzenia kierunków studiów oraz prowadzenia studiów wspólnie z innymi uczelniami i jednostkami naukowymi

Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane w tym zakresie rozwiązanie, bowiem wychodzi naprzeciw oczekiwaniom środowisk akademickich, umacniając samorządność uczelni.

9. W rozdziale 7 działu I umocowanie prawne uzyskują Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Konferencja Rektorów Nieakademickich Szkół Polskich, jako organy doradcze i opiniodawcze w stosunku do organów władzy publicznej, co jest zgodne z rozwiązaniami europejskimi.

Rząd generalnie opiniuje pozytywnie zaproponowane rozwiązanie - spełnia ono postulaty środowisk akademickich. Wątpliwości budzi zapis art. 50 ust. 3 przewidujący możliwość uzyskiwania przez te konferencje osobowości prawnej.

10. Wprowadza się uregulowania określające sposób prowadzenia kształcenia na odległość, jako jeden z elementów kształcenia ustawicznego.

Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane w tym zakresie rozwiązanie. Brak regulacji zasad prowadzenia kształcenia na odległość w obecnym systemie szkolnictwa wyższego, jako jednej z form kształcenia ustawicznego, ograniczał krąg osób podnoszących swoje kwalifikacje.

11. Dotychczasowe zadania i uprawnienia szkół wyższych nie ulegają istotnym zmianom, nowością jest natomiast możliwość prowadzenia przez uczelnie kształcenia w ramach makrokierunku i studiów międzykierunkowych.

Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane rozwiązanie. Umożliwi ono znaczne poszerzenie oferty edukacyjnej uczelni, a także pozwoli na elastyczne dostosowywanie prowadzonego kształcenia do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

12. Wzmocnieniu ulega rola Państwowej Komisji Akredytacyjnej, jako organu powołanego dla oceny jakości kształcenia, jak również rola Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego jako organu przedstawicielskiego szkolnictwa wyższego. Proponowane jest poszerzenie składu PKA w związku z utworzeniem nowego zespołu dla kierunków studiów wojskowych. Zadania Rady Głównej zostaną poszerzone o sprawy związane z opracowywaniem standardów nauczania i opiniowaniem aktów prawnych dotyczących tworzenia, przekształcania, likwidacji i zmiany nazwy uczelni niepublicznej. W skład Rady Głównej wejdą, dotychczas w niej nie reprezentowani – przedstawiciele doktorantów.

Generalnie Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane rozwiązanie, jednakże w związku z rezygnacją ze stosowania zasady automatycznego relacjonowania i indeksacji wydatków budżetu państwa, tj. np. uzależniania wysokości wynagrodzeń od innych wielkości, proponuje się wprowadzenie innej niż zaproponowana zasady ustalania wysokości wynagrodzeń członków Rady Głównej, PKA i Komisji Dyscyplinarnej. Uwaga ta dotyczy także zasady ustalania wysokości stypendiów dla cudzoziemców określonej w art. 41 ust. 3.

13. Rząd uznaje za zasadne wyodrębnienie przepisów określających zasady prowadzenia przez uczelnie współpracy międzynarodowej (art. 38 – 41 ustawy).

14. Rząd z satysfakcją stwierdza, że ustawa w pełni dostosowuje formy studiów do wymagań Deklaracji Bolońskiej, wprowadzając studia trójstopniowe. Dotychczasowe studia zawodowe kończące się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata lub inżyniera stają się studiami I stopnia, uzupełniające studia magisterskie - studiami II stopnia, a studia doktoranckie - studiami III stopnia. W ustawie rezygnuje się z dotychczasowego wyróżniania studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych, a w to miejsce wprowadza się i definiuje dla wszystkich stopni studiów takie formy odbywania kształcenia jak studia stacjonarne i niestacjonarne. W art. 154 określona została długość trwania studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Ponadto przewidziana została możliwość prowadzenia studiów wspólnych przez różne uczelnie i instytucje naukowe, w tym uczelnie i instytucje zagraniczne z możliwością wydania dyplomu jednej uczelni oraz certyfikatu potwierdzającego udział pozostałych instytucji w realizacji procesu dydaktycznego.

Wprowadza się również regulacje wspierające mobilność studentów, porównywalność programów nauczania, tj. obowiązek przeliczania osiągnięć studentów na punkty kredytowe ECTS. Absolwenci studiów wyższych otrzymywać będą suplement do dyplomu, który zawierać będzie pełne informacje dotyczące poziomu i treści odbytych studiów. Będzie on stanowił podstawę dla międzynarodowego uznania uzyskanych kwalifikacji zawodowych i akademickich.

15. Ustawa precyzuje zasady przyznawania dotacji ze środków publicznych na finansowanie poszczególnych zadań uczelni oraz określa zasady korzystania przez uczelnie niepubliczne ze środków budżetowych. Uczelnia publiczna ma nadal prawo do pobierania opłat za niektóre usługi edukacyjne, tj. kształcenie na studiach niestacjonarnych, za powtarzanie zajęć na stacjonarnych studiach z powodu

niezadawalających wyników w nauce, za studia podyplomowe i kursy dokształcające. Nowym uregulowaniem prawnym jest możliwość pobierania opłat za studia w języku obcym, za zajęcia nie objęte planem studiów, a także jednorazowe opłaty wpisowe.

Generalnie Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane rozwiązania, jednakże nie może zaakceptować proponowanych jednorazowych opłat wpisowych, bowiem mogą być one uznane za ograniczające dostęp do edukacji.

16. W dziale III projektowanej ustawy wprowadza się istotne zmiany w statusie nauczycieli akademickich. Przede wszystkim zrównuje się status pracowników uczelni „akademickich” publicznych i niepublicznych oraz zawodowych publicznych i niepublicznych. Podstawową formą zatrudnienia nauczycieli akademickich we wszystkich typach uczelni stanie się umowa o pracę. W odniesieniu do stanowisk profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego istnieje możliwość zatrudnienia na podstawie mianowania (także w uczelni niepublicznej), z tym, że to sama uczelnia będzie decydowała czy mianowanie będzie na czas określony lub nieokreślony.

Należy podkreślić, że celem dopuszczenia możliwości zatrudniania na podstawie mianowania, również pracowników niepublicznych szkół wyższych, jest przede wszystkim zapewnienie stabilności kadrowej uczelni, a także podniesienie statusu zawodu nauczyciela akademickiego i zrównanie uprawnień wszystkich osób wykonujących ten zawód.

Zmianie ulegają przepisy dotyczące podejmowania przez nauczyciela akademickiego dodatkowego zatrudnienia. Wprowadza się obowiązek powiadomienia rektora, z co najmniej trzymiesięcznym wyprzedzeniem. Rektor w terminie dwóch tygodni może zakazać nauczycielowi akademickiego wykonywania dodatkowego zatrudnienia. Z nauczycielem akademickim, który podejmie dodatkowe zatrudnienie, bez uprzedniego powiadomienia rektora lub wbrew decyzji zakazującej, może zostać rozwiązany stosunek pracy. Rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić również w przypadku niedostarczenia w oznaczonym terminie orzeczenia lekarskiego potwierdzającego zdolność do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku, jak również w przypadku dopuszczenia się plagiatu lub innego oszustwa naukowego, stwierdzonego prawomocnym wyrokiem sądowym lub orzeczeniem dyscyplinarnym.

Ustawa wprowadza nowe stanowisko profesora wizytującego, dla osób nie spełniających ustawowych wymagań kwalifikacyjnych (tytułu profesora, bądź stopnia naukowego doktora habilitowanego), ale legitymujących się wybitnymi osiągnięciami w pracy zawodowej.

Ograniczono możliwość ponownego mianowania nauczyciela akademickiego przechodzącego na emeryturę w wieku 65 lat – osoby takie nie będą mogły być mianowane ponownie.

W sposób jednoznaczny określono status i zakres uprawnień dyplomowanych bibliotekarzy oraz pracowników informacji i dokumentacji naukowej jako nauczycieli akademickich. Wynikające z obecnie obowiązujących przepisów niejednoznaczne uregulowanie statusu tej grupy zawodowej (przyznanie pracownikom niebędącym nauczycielami akademickimi niektórych uprawnień nauczycieli akademickich) wzbudzało szereg wątpliwości prawnych, a także rodziło konflikty w uczelniach.

Wprowadzono jednolite dla wszystkich typów uczelni wymiary czasu pracy nauczycieli akademickich, tj. dla pracowników naukowo-dydaktycznych od 120 do 240 godzin obliczeniowych, dla pracowników dydaktycznych, z wyjątkiem lektorów i instruktorów - od 240 do 360 godzin obliczeniowych, dla lektorów i instruktorów – od 300 do 540 godzin obliczeniowych rocznie.

Dotychczas czas pracy był regulowany odrębnie w ustawie o szkolnictwie wyższym, w którym ustalono dla pracowników naukowo-dydaktycznych od 120 do 210 godzin obliczeniowych rocznie, dla starszych wykładowców i wykładowców oraz osób zatrudnionych na stanowiskach równorzędnych od 240 do 360 godzin obliczeniowych rocznie; dla lektorów i instruktorów oraz osób zatrudnionych na stanowiskach równorzędnych od 300 do 540 godzin obliczeniowych rocznie, zaś w wyższych szkołach zawodowych dla wszystkich nauczycieli od 240 do 540 godzin obliczeniowych rocznie.

Oznacza to dla części nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelniach akademickich wzrost wymiaru czasu pracy, a dla zatrudnionych w uczelniach zawodowych obniżkę tego wymiaru.

Ustalono, że wynagrodzenie należne nauczycielom akademickim w okresie choroby będzie naliczane na zasadach powszechnie obowiązujących, tj., wynikających z Kodeksu pracy i odrębnych ustaw. Z urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel akademicki będzie mógł skorzystać po przepracowaniu w uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej dwudziestu lat.

Rząd pozytywnie opiniuje zaproponowane rozwiązania, bowiem przyczynią się one do zrównania statusu i uprawnień wszystkich nauczycieli akademickich, usuną wątpliwości pojawiające się na tle dotychczasowych rozwiązań, a także umożliwią uczelniom dostosowywanie zasad i stanu zatrudnienia do ich zmieniających się zadań dydaktycznych.

17. W art. 146 utrzymano dotychczasową preferencyjną wysokość odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

Rząd nie może zaakceptować tego rozwiązania, bowiem we wszystkich jednostkach sektora finansów publicznych powinny być stosowane jednakowe rozwiązania wynikające z przepisów powszechnych. Ponadto należy wskazać, że proponowany zapis pozbawia uczelnie możliwości swobodnego ustalania wysokości tego odpisu bądź całkowitej z niego rezygnacji.

18. Ustawa w art. 161 – 172 wprowadza nowy system pomocy materialnej dla studentów. Świadczeniami pomocy materialnej są objęci studenci wszystkich szkół wyższych i wszystkich form studiów. Ustawa przewiduje nowe formy świadczeń pomocy materialnej dla studentów. Ponadto zmieni się sposób finansowania domów i stołówek studenckich.

Rząd opiniuje pozytywnie powyższe propozycje, bowiem są one zgodne z kierunkiem zmian przyjętym w przyjętej przez parlament w dniu 30 maja 2004r. ustawie zmieniającej ustawę o szkolnictwie wyższym, ustawę o wyższych szkołach zawodowych, ustawę o pożyczkach studenckich i niektóre inne ustawy.

19. W odniesieniu do studiów doktoranckich, dotychczas regulowanych ustawą o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki wprowadzono zmiany polegające na tym, że zasady organizacji tych studiów i ich odbywania w szkołach wyższych reguluje ustawa prawo o szkolnictwie wyższym (art. 168 – 185), zaś ich odbywania w Polskiej Akademii Nauk i innych jednostkach ustawa o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Prawo do prowadzenia studiów doktoranckich będą miały także uczelnie posiadające dwa uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora, a nie jak dotychczas jedynie uprawnione do nadawania stopnia doktora habilitowanego. Uczestnicy studiów doktoranckich staną się studentami i będą mieli uprawnienia analogiczne do uprawnień studentów w zakresie pomocy materialnej, uczestnictwa w senacie i radach jednostek podstawowych uczelni oraz tworzenia samorządu doktorantów. Jest to spełnieniem postulatów wielokrotnie formułowanych przez środowisko akademickie. Ponadto, tak jak dotychczas będą mieli prawo do stypendium doktoranckiego, przerwy wypoczynkowej w wymiarze do ośmiu tygodni, ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego, zaliczania okresu odbywania tych studiów do stażu pracy.

Rząd opiniuje pozytywnie zaproponowane zmiany – są one zgodne z Deklaracją Bolońską, a także dzięki jednoznaczemu określeniu statusu doktorantów oraz przyznaniu im prawa do korzystania z

pomocy materialnej - wychodzą naprzeciw oczekiwaniom środowiska doktorantów.

II. Rząd uznaje, iż w trakcie prac parlamentarnych niezbędne jest uzupełnienie lub skorygowanie przedłożonego projektu w następującym zakresie:

1. Zawarte w art. 3 ust. 1 pkt. 23 i 24 definicje studiów stacjonarnych i niestacjonarnych są niewystarczające i nieostre, co może spowodować kwalifikowanie obecnych studiów wieczorowych jako studiów stacjonarnych, a w związku z tym rodzić dodatkowe skutki finansowe dla budżetu państwa. Konieczne jest zatem wprowadzenie w Dziale VI Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe przepisu jednoznacznie przyporządkującego obecne studia dzienne do studiów stacjonarnych, zaś studia realizowane w pozostałych formach do studiów niestacjonarnych.
2. Zawarta w art. 3 ust. 1 pkt 30 projektu definicja funkcjonariusza służb państwowych jest zbyt szeroka, proponuje się zatem wykreślenie wyrazów „Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu lub Służby Więziennej”.
3. W art. 41 wyrazy „Minister Spraw Wewnętrznych” należy zastąpić wyrazami „minister właściwy do spraw wewnętrznych” .
4. Proponuje się wykreślenie art. 81 dotyczącego szpitali klinicznych, bowiem kwestie te są przedmiotem regulacji odrębnej ustawy, tj. ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.
5. W projekcie zrezygnowano z określania uprawnienia nauczyciela akademickiego przygotowującego rozprawę doktorską do urlopu naukowego, bez wprowadzenia odpowiednich zmian do art. 23 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595) co oznacza, że jest to jedyna grupa pracowników przygotowujących rozprawę doktorską, której nie przysługuje w związku z tym prawo do urlopu.

Ze względu na konstytucyjną zasadę równego traktowania obywateli należy rozważyć potrzebę wprowadzenia stosownych regulacji w tym zakresie.

Ponadto Rząd wskazuje, iż należy również zweryfikować zaproponowane rozwiązania dotyczące uprawnień nauczycieli akademickich pod kątem ich zgodności z przepisami powszechnie

obowiązującymi, w szczególności w zakresie uprawnień urlopowych oraz uprawnień osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy. Oznacza to konieczność wprowadzenia art. 123 przepisów mówiących o wymiarze urlopu wypoczynkowego przysługującego nauczycielom akademickim zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy, powracającym do pracy po długotrwałych nieobecnościach w pracy spowodowanych np. urlopem bezpłatnym, a także określenie zasad ustalania wymiaru urlopu dla osób, z którymi jest nawiązywany lub rozwiązywany stosunek pracy w ciągu roku kalendarzowego. Określenia wymagają także zasady udzielania urlopu wypoczynkowego w dniach roboczych i przeliczania go na godziny pracy oraz ustalania liczby dni w tygodniu, w których może być udzielony urlop wypoczynkowy (poprzez dodanie w art. 123 ust. 4 przed wyrazem „pięciodniowym” wyrazu „przeciętnie”).

6. W art. 141 określono nowe reguły ustalania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego zasad wynagradzania pracowników szkół wyższych – minister będzie określał jedynie minimalne stawki wynagrodzeń. Proponuje się, zatem wykreślenie zapisu art. 141 ust.7 dotyczącego korzystania przez nauczycieli akademickich z praw autorskich (koszty uzyskania przychodu) z przedmiotowego projektu, bowiem kwestia ta, będąc kategorią podatkową nie powinna być regulowana poza systemem prawa podatkowego. Podobnie regulacja zawarta w art. 85 ust. 1, tj. określenia zakresu działalności statutowej uczelni oraz zwolnienia jej z podatku powinna być przedmiotem regulacji ustaw podatkowych.
7. Art. 142 projektu ustawy reguluje sprawę zawierania układów zbiorowych pracy dla pracowników szkół wyższych określając, że organem upoważnionym ze strony pracodawców będą odpowiednie konferencje rektorów.
W powyższej kwestii Rząd przedstawi stanowisko w toku prac parlamentarnych.
8. Proponuje się, aby w art. 211 dotyczącym zasad wkraczania służb państwowych odpowiedzialnych za utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa wewnętrznego możliwe było również w sytuacji zagrożenia mienia, przy jednoczesnym wykreśleniu słów „katastrofy żywiołowej”. Zadania służb państwowych związane z wystąpieniem katastrofy żywiołowej są określone w odrębnych przepisach i nie jest celowe regulowanie ich w przedmiotowej ustawie.

III. Rozwiązania rodzące skutki finansowe dla budżetu państwa, które w ocenie Rządu wymagają uzupełnienia lub skorygowania:

1. Niezbędne jest przyznanie ministrowi właściwemu do spraw zdrowia uprawnienia do określania limitów przyjęć na studia na kierunkach medycznych w poszczególnych uczelniach medycznych lub uczelniach prowadzących działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych. Brak takiej regulacji może powodować dodatkowe skutki finansowe dla budżetu państwa z uwagi na konieczność odbywania staży podyplomowych finansowanych z budżetu państwa w ramach środków, których dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia.
2. Projekt ustawy w art. 87 nie określa w sposób jednoznaczny charakteru dotacji przyznawanych uczelniom z budżetu państwa. W miejsce obecnych dwu dotacji podmiotowych z działu 803 „Szkolnictwo wyższe”, tj. dotacji na działalność dydaktyczną oraz dotacji na pomoc materialną dla studentów oraz dotacji celowych na inwestycje szkół wyższych wprowadzonych zostanie 9 odrębnych dotacji. W rozumieniu ustawy o finansach publicznych powinny one mieć charakter dotacji celowych. Proponowane rozpisanie środków na poszczególne zadania może spowodować dodatkowe roszczenia uczelni wobec budżetu państwa, zwłaszcza w kontekście art. 14 ust. 1 stanowiącego, że władze publiczne zapewniają uczelniom publicznym środki finansowe niezbędne do wykonywania ich zadań. Jednocześnie należy podkreślić, że projekt ustawy nie przesądza jednoznacznie o sposobie przekazywania uczelniom dotacji, co nie sprzyja przejrzystości budżetu. Nie wynika w szczególności z jakiego działu budżetowego uczelnie wojskowe, artystyczne, morskie i medyczne miałyby otrzymywać dotacje na zadania określone w art. 87 ust. 1 pkt. 1. Ponadto należy wskazać, że kwestie związane z finansowaniem Wojskowej Akademii Technicznej, Akademii Marynarki Wojennej oraz Akademii Obrony Narodowej są regulowane także w ustawach o ich utworzeniu. W opinii Rządu ustawy te powinny zostać odpowiednio zmienione, tj. powinny zostać uchylone przepisy mówiące o ich współfinansowaniu z budżetu ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Jednocześnie proponuje się pozostawienie dotychczas stosowanej zasady finansowania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego kształcenia studentów cywilnych w uczelniach wojskowych, co oznacza konieczność wprowadzenia do projektu ustawy stosownych zapisów.
3. Rząd nie może zgodzić się na przyznanie uczelniom niepublicznym dotacji na pokrycie części opłat wnoszonych przez studentów studiów

stacjonarnych oraz doktorantów stacjonarnych studiów doktoranckich, bowiem wywołać to może dodatkowe skutki dla budżetu państwa.

Dla oszacowania tych skutków na podstawie danych z 2002 r. przyjęto następujące założenia. W 2002 r. odpłatność za zajęcia dydaktyczne w uczelniach niepaństwowych (bez Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Papieskiej Akademii Teologicznej) wyniosła 1.734.954 tys. zł za kształcenie na studiach dziennych, zaocznych i wieczorowych oraz studiach podyplomowych i kursach specjalnych. Brak jest również zbiorczych danych statystycznych o odpłatności za kształcenie na poszczególnych rodzajach studiów. Liczba studiujących na odpłatnych rodzajach studiów w uczelniach niepaństwowych w 2002 r. wyniosła 532,8 tys. studentów i uczestników studiów podyplomowych, w tym na studiach dziennych 104,7 tys. osób, co stanowiło 19,7% ogółu studiujących odpłatnie. Przy założeniu, że opłaty za studia dzienne są średnio wyższe o około 20% od opłat na innych rodzajach kształcenia można szacować, że opłaty za studia dzienne stanowiłyby około 22,7% ogólnej odpłatności za studia w uczelniach niepaństwowych i kształtowały się w 2002 r. na poziomie 393.834 tys. zł. Przyjmując, że pokrycie części wspomnianych opłat dofinansowaniem z budżetu państwa mogłoby stanowić 30% opłat wnoszonych przez studentów i doktorantów, dodatkowe dotacje na rzecz uczelni niepublicznych z tego tytułu powinna w warunkach 2002 r., obejmować kwotę na poziomie 118.150 tys. zł.

4. Ponadto proponuje się skreślenie w art. 87 ust. 1 pkt 1 wyrazów „w tym odtwarzaniem środków trwałych”, gdyż zapewnianie środków na odtwarzanie środków trwałych musiałoby się w konsekwencji wiązać z ograniczeniem dotowania inwestycji budowlanych szkolnictwa wyższego.
5. W art. 144 zaproponowano zmianę zasady naliczania środków przeznaczonych na nagrody ministra. Rząd nie może zaakceptować tych zasad, bowiem propozycja ta spowodowałaby wzrost wydatków ponoszonych na ten cel. Zwrócić ponadto należy uwagę na fakt, iż projektowana ustawa nie posługuje się pojęciem dotacji na działalność dydaktyczną, która ma być podstawą naliczania środków na nagrody ministra dla nauczycieli akademickich.
6. Zakres uprawnień doktorantów poszerzono o uprawnienie do korzystania z 50% ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej oraz korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu kolejowego i autobusowego. Dodatkowe skutki finansowe dla budżetu państwa w skali roku z tytułu przyznania studentom studiów doktoranckich uprawnień do ulgowych przejazdów środkami transportu zbiorowego, biorąc pod uwagę 31 tys.

osób uprawnionych, tylko z tytułu korzystania z ulg na przejazdy koleją wyniosą około 3.042,6 tys. zł. Wielkość dodatkowych skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz wynikających z przejazdów środkami transportu drogowego nie jest możliwa do oszacowania ze względu na brak danych.

Reasumując można stwierdzić, iż projekt ustawy przyczyni się do lepszego funkcjonowania szkół wyższych, poszerzy dostępność wyższego wykształcenia, zapewni wysoką jakość kształcenia oraz realizację procesu bolońskiego.

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej uwarunkowania oraz istotne nowe rozwiązania Rząd opiniuje pozytywnie projekt ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Akceptacji Rządu nie mogą uzyskać rozwiązania generujące skutki finansowe dla budżetu państwa. W projekcie dostrzega się nieścisłości, a także uchybienia legislacyjne i w tym zakresie Rząd zastrzega sobie prawo do zgłaszania uwag szczegółowych w trakcie prac parlamentarnych.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 30 czerwca 2004r.

